DAVID ZNOVU KRÁLEM

P?vod materiálu
Ke?kovský Jan
Po?adí v lekci
12

VSTUPNÍ VERŠ

Ž 55,23 Žalmy 55:23 Na Hospodina slož svoji starost, postará se o tebe a nedopustí, aby se kdy spravedlivý zhroutil.

LITURGICKÉ ?TENÍ

2S 18,1-5

KATECHETICKÉ POZNÁMKY

1. klí?ové pojmy, dobové a textové souvislosti:

?zpráva o Davidov? kralování je nesmlouvav? otev?ená. Biblické d?jepravy v?tšinou Davida hodnotí jako zbožného krále, který vzal vážn? Nátanovo prorocké slovo o potup? Davidova domu. David však po svém pokání nebere z?etel na Nátanovo varování. P?ihlíží a nezasahuje proti intrikám, které se mezitím na královském dvo?e doslova zabydlely (kap.13?14). David se i p?ed svou smrtí chová jako ten, kdo se dob?e vyzná v technologii moci, radí Šalomounovi, které osoby má nechat zabít, aby si upevnil svou pozici a m?l od nich pokoj (1Kr 2,5?6.8?9). Stín tohoto "pokoje" padá na Šalomounovo kralování a nelze ho nevid?t nebo omlouvat Hospodinovou p?ízní ?i plánem.

? Absolón, Abšalóm nebyl synem Betsabé, nýbrž princezny Maachy. Narodil se v Chebronu, který byl p?vodním sídlem krále Davida. Chebronští žárlili na prvenství Jeruzaléma. Absolónovo jméno "Otec pokoje" souzní s Šalomounovým – pokojný. Jsou to však rivalové. Absolón?v životopis je vypsán v 2S 13,1n. Dodnes je pro židovstvo symbolem zrádce.

? stát v brán? – zastávat funkci rozhod?ího ve sporech , vynášet soudy.

? Absolónovo uvíznutí na strom? bychom nem?li chápat jako jeho nešikovnost nebo d?sledek jeho parádivosti. Biblický text nás upozor?uje, že se jedná o posvátný strom. Posvátné pohanské stromy a svatyn? nabízely azyl pro ty, kdo byli uvnit?. Tak se projevuje Absolónova náchylnost k pohanskému kultu (nejmladším m?žeme tento "náboženský postoj" vyložit tak, že se Absolón jednozna?n? vzdává, ale Joáb ho p?esto zabíjí). Absolónovu "pohanskou orientaci" dosv?d?uje i vzty?ení "památníku Absolónova" (18,18), nazvaného zjemn?le "Abšalómova ruka" – jednalo se o falický symbol b?žný v kultech plodnosti. Podobných památník? znal starov?ký sv?t nespo?et. Zp?sob poh?bu nazna?uje, že Absolón má být považován za nábožensky ne?istého – za proklatce.

? Joábova taktika – je z?ejmá – zabít co nejrychleji v?dce nep?átel, aby se zbyte?n? neprodlužoval bratrovražedný boj. Rychlé usmrcení Absolóna znamená pro jeho vojsko z?etelnou porážku a konec boje. Tuto taktiku však staví do odlišného sv?tla zásadní Davidovo slovo – ušet?te Absolóna (18,5 viz též 18,12). Respekt ke králi a jeho p?íkazu má platit víc než dob?e promýšlená taktika. Joáb svou svévolí porušil azyl, který pro Absolóna svým slovem zjednal sám David.

– David?v ná?ek nemusí být pokládán za dob?e vymyšlené divadélko pro diváky, protože David respektuje

Absolónovo zvolení králem. V tomto ohledu má Absolón ur?itou imunitu – tak jako ji m?l i Saul. Vojev?dce Joáb je jiného ražení – nabádá Davida k p?im??enému zp?sobu truchlení nad definitivn? ztraceným synem. Generál je p?esv?d?en, že není t?eba déle pokra?ovat v truchlení, protože p?esp?íliš teatrální oplakávání syna zpochyb?uje vojenskou strategii generála a vojska, a navíc neodpovídá ani vlastnímu Davidovu p?ání být a z ?stat králem. David se této taktice pod?ídí, své touze též, a p?estane truchlit.

2. úskalí textu:

? p?íb?h o Absolónovi není varovným vypráv?ním o neposlušné máni?ce, která doplatila na své vlasy. Absolón spíše doplatil na v?rnost cizím boh?m. Doufal, že ho ochrání, proto z?stává ve strom? – "visí mezi nebem a zemí" – o?ekává ochranu. Nem?li bychom p?íb?h zjednodušit tím, že o Davidovi ?ekneme, že Pán B?h si ho vyvolil za krále, a Absolóna už p?edem zavrhl jako uchvatitele. Davidovo jednání v?bec nenazna?uje, že by si byl jist, že je Bohem vyvolen k dalšímu panování. David touto jistotou nežil. David p?ijímá zlo?e?enství (16,5nn). Byl si v?dom, že si zaslouží zavržení a že na jeho místo m?že nastoupit n?kdo jiný. Proto plá? nad Absolónem nemusí být hned chápána jako "divadélko" pro ve?ejnost ani jako pouhý povinný náboženský ob?ad. Jde o smutek nad definitivn? ztraceným synem. Lítost je velice k?ehká záležitost a nem?la by být na ve?ejnosti p?edkládána jako zbožn?-náboženský výkon. Kdyby se David vzdal svého ú?adu, pak by i jeho ná?ek nemohl být chápán jako exhibice nebo ob?ad, kterým si myje ruce nad smrtí Absolóna. H?ích zabití syna má spole?enský rozm?r, není to jen záležitost velitele Joába, postihuje i Davida, protože on chce být králem – to si má uv?domit.

3. metodické pokyny:

Obrázek lze použít po vypráv?ní. D?ti pak mají volbou jedné cesty vystihnout smysl p?íb?hu. P?edpokládá to ovšem, že se p?i svém výkladu budete snažit vyhnout slov?m, která mají na výb?r.

Obrázek lze také použít v úvodu: Co p?edpokládají d?ti? Jakou cestou David p?jde? Jakou by ony vybraly a pro?? P?íb?h jim potom vyprávíte jako biblické ?ešení.

4. pom?cky: obrázek politika, který se umí nebo um?l prosadit za každou cenu; obrázek knížete Václava hledajícího azyl p?ed Boleslavem; obrázek azylového domu; obrázek lidí prchajících p?ed nep?áteli – v ute?eneckých táborech.

5. motiva?ní uvedení do p?íb?hu:
Otázka pro mladší a st?ední školní v?k:

Byli jste n?kdy na poh?bu – pro? tam lidé plá?í, co je dojímá?
Soust?e?te se na motiv lítosti – up?ímné lítosti. Plá?e n?kdo proto, že to jen p?edstírá? Pro? to d?lá?
Znáte n?jakou hru, kdy si “zachráníte život”, když n?co ud?láte? (?upnete si, vrátíte se na svou polovinu h?išt ?, kam soupe? nesmí atd.) Motivace chce nazna?it, že Absolón se spoléhal na ochranu starov?kého božstva – na posvátnou ochranu. V lidové zbožnosti – k?ížek je ochrana proti zlým silám, sv?cená voda a kruh namalovaný k?ížem prý ochrání p?ed zlými silami – tak je tomu v legendách, pohádkách. Bible neschvaluje Joáb?v ?in, nazna?uje však neú?innost takových posvátných úkon?.

6. osnovy vypráv?ní:

a) osnova pro mladší školní v?k:

I. Absolón pronásledován, David nakazuje šetrné zacházení s Absolónem
II. Absolón hledá azyl, ale Joáb ho zabíjí
III. David plá?e
IV. Joáb Davida napomíná

b) osnova pro st?ední a starší školní v?k:

I. David nakazuje šetrné zacházení s Absolónem

II. Davidovo vojsko vít?zí nad Absolónovým

III. Absolón hledá azyl v posvátném okrsku
IV. Absolón zabit
V. David plá?e
VI. Joáb napomíná Davida

VYPRÁV?NÍ

I. MOTIVA?NÍ UVEDENÍ:

N?kdy se to tak semele, že lidé najednou stojí proti sob? jako nep?átelé. A n?kdy jsou to p?itom lidé, kte?í si donedávna byli blízcí: stojí proti sob? t?eba sourozenci nebo rodi?e a d?ti – brzy zjistí, jak snadné je n?koho rozesmutnit nebo zranit a jak t?žko se rozbité vztahy dávají dohromady. N?kdy stojí proti sob? sousední národy nebo sousedé z téhož národa. ?asto je sžírá nenávist a strach a o to víc si p?ipomínají k?ivdy, které zažili od t?ch druhých, a necht?jí ani slyšet o tom, co provedli oni sami. A n?kdy se to nakonec semele tak, že se do sebe pustí. ?ím víc lidí se do sporu zatáhne, tím horší to bývá. Za?ne-li se zabíjet, na obou stranách p ?ibývá smutných a neš?astných. To lidé moc dob?e v?dí, a p?esto se do sebe pouští zase znovu. To se pak ubližuje a ni?í a nedbá se na žádná pravidla, která jindy platí a chrání náš spole?ný život.

II. DAVID PROTI ABŠALÓMOVI

Král David by m?l svému synu Abšalómovi co vy?ítat, a nebylo by toho málo. Ani on sám však nemá ?isté sv?domí. Ale není to jen jejich rodinný spor: oba byli prohlášeni za krále, týká se to tedy celého Božího lidu. Abšalóm vytáhl proti Davidovi do boje a vyhnal ho z Jeruzaléma. Co má te? David ud?lat? M?l by se vzdát? Anebo má bojovat? A když vyhraje, co dál? Pomstít se? Trestat? Nebo odpustit?

Lid má dva krále a David si možná není jist, jestli s ním Hospodin ješt? po?ítá. Jak to bude dál?

Schyluje se k bitv? a nebude to p?kná podívaná: proti sob? stojí otec (bývalý král) a syn (kterému se povedl p?evrat a je králem te?). David a Abšalóm. Každý z nich má na své stran? spoustu voják? a ti te? p? jdou proti sob?. Boží lid je rozd?len na dv? znesvá?ené ?ásti. David sám do boje nep?jde. Cht?l jít, ale jeho lidé mu to rozmluvili, bude jim prý platn?jší, když z?stane tady. „Tak aspo? s ohledem na mne jednejte šetrn? s mým synem Abšalómem,“ na?ídil jim a oni vytáhli do bitevního pole.

Toho dne napo?ítali v Izraeli mnoho padlých, byla to hrozná, bratrovražedná bitva. Jenže co p?ijde po ní? Když se jednou dostanou zbran? ke slovu, hned tak nezmlknou, a zmocní-li se lidí pomstychtivá nenávist, není k zastavení. Jeden ze zkušených Davidových vojev?dc?, Jóab, v?d?l, že aby tenhle boj brzy skon?il, museli by protivník?m zabít velitele – to by byl rychlý a jasný konec a nep?átelé by byli poraženi. Najednou se taková p?íležitost naskytla.

III. ABŠALÓM?V KONEC

Jakýsi bojovník p?ib?hl se zprávou, že našel Abšalóma: je támhle u posvátného stromu. “Pro? jsi ho nezabil?“ zeptal se Jóab, „odm?na by t? neminula.“ Bojovník však nesouhlasil: „Abšalóm je p?ece královský syn! Na vlastní uši jsem slyšel, co ?íkal David: Jednejte s Abšalómem šetrn?, už kv?li mn?.“

Pak je tu ten posvátný strom. My žádné posvátné stromy nemáme, ale tehdy je n?které národy považovaly na místo, kde ?lov?k najde úto?išt? v nebezpe?í: asi jako kdybyste v boji za?ali mávat bílým praporem, že se vzdáváte. Abšalóm možná víru motal dohromady s pov?rami a se zvyklostmi pohanských národ?, však už stihl dát postavit i sv?j vlastní pomník (taky takový posvátný sloup to asi m?l být). Snad tady od toho stromu ?ekal zázra?nou pomoc a ukrýval se tam pod ochranu n?jakých kouzel a ?ar.

Jóab to všechno vyslechl a zvážil, ale pak jen zavr?el: „Nebudu se s tebou zdržovat.“ Nechal tam bojovníka stát a šel a Abšalóma zabil. Abšalóma sotva mohl ochránit posvátný strom, m?l ho však chránit David?v p?íkaz. Jenže Davidovy p?íkazy vojev?dce Jóab poslouchal jen n?kdy.

Ješt? jeden problém tu byl: Kdo to králi ?ekne a jak? Jeden ochotný posel se nabídl, mladík, který už p?edtím Davidovi prokázal cenné služby. Jóab však rad?ji poslal jakéhosi cizince: kdo ví, jak bude vypadat král?v hn?v a jak skon?í posel špatných zpráv…

IV. DAVID?V NÁ?EK

Kdo ?ekal, že si David oddechne a bude slavit vít?zství, p?epo?ítal se. Žádné oslavy se nekonaly, naopak: David se zhrozil, co se stalo. Šel do ústraní, n?kam, kde by byl sám, a tam hlasit? na?íkal, vždy? ztratil syna („kéž bych byl um?el místo tebe, Abšalóme, synu m?j!“). Brzy se rozk?iklo, že král truchlí a zoufá si, a všeho lidu se zmocnil smutek: Kdepak oslavy vít?zství, všichni se vkrádali do m?sta, jako by se styd?li, že s tou bitvou m?li v?bec n?co spole?ného. Takhle se ale vracívají dom? poražení: všichni spole?n? prohráli; tak kon?ívá ob?anská válka a skon?ila tak i tato bitva.

Znovu však zasáhl vojev?dce Jóab: Královi bojovníci se nemají za? styd?t, styd?t by se prý m?l David – za to, co te? d?lá. „B?duješ, králi, a na?íkáš po bitv?, ve které tví vojáci nasadili sv?j život pro tebe a pro záchranu tvé rodiny. Co to s tebou je? Vždy? ty snad miluješ ty, kdo t? nenávidí, a nenávidíš ty, kdo t? mají rádi! Zdá se mi, že kdyby dnes z?stal naživu Abšalóm a my všichni byli po smrti, byl bys spokojen?jší.“ Ta slova Davida asi zarazila, ale n?co na nich bylo. Poslechl proto Jóabovu radu (možná skoro rozkaz): „Vsta ? a b?ž a jednej se svými služebníky vlídn?ji!“ Jóab ješt? p?ipojil výhružku: Neud?láš-li to, kon?íme u tebe, z ?staneš sám a bude ti h??, než jsi kdy zažil.

Král David se tedy posadil v brán? a lid k n?mu p?icházel. Ti, kdo byli v boji na jeho stran?, ale i ti druzí: nebylo snadné se smí?it, ale pokoušeli se o to. Úpln? jednotný však Boží lid rozhodn? nebyl. Ale aspo? m?li zase jen jednoho krále, a co víc: krále, který – i když m?l mnoho chyb – byl v?rný Hospodinu.

MODLITBA

Pane Bože, pro? se tak snadno stane, že se lidé postaví proti sob? jaké nep?átelé? Ty nás u?íš lásce: abychom um?li odpoušt?t a za?ínat s druhými znovu, po dobrém. Vždy? žijeme z tvé milosti a tu máme p?át i druhým. Prosíme, pomáhej nám, a? to dovedeme trochu líp. A? nad námi nevyhrává hn?v a už v?bec ne nenávist. Prosíme taky za všechny lidi, kte?í žijí uprost?ed nenávisti, boj? a válek. Prosíme za ty, komu se po n?kom stýská a kdo jsou smutní. Pomáhej nám, Pane. Amen

podn?ty pro rozhovor:

? m?že nás p?ed nebezpe?ím ochránit amulet?

? co je azyl, azylový d?m?

? znáte n?jakého ?eského knížete nebo krále, který nevyužil svého vít?zství nad nep?áteli k jejich likvidaci a potup?? (Sob?slav kontra Lothar bitva u Chlumce 1126, Ji?í z Pod?brad u Vilémova r.1458 nezlikvidoval uherského krále Matyáše.)

? znáte n?jaké magické p?edm?ty, které ?lov?ka naprosto bezpe?n? ochrání? Nebo je to pov?ra? Nebo se to d?je jen ve filmových pohádkách?

– pamatujete si na jinou situaci, kdy král David hlasit? projevoval svou lítost?
– znáte n?jakou písni?ku, v níž se prosí za odpušt?ní ? (Odpus? S 233) Je lehké takovou píse? zpívat, anebo nezáleží na slovech, která zpíváme, a sta?í, že se nám líbí melodie?
– byli jste n?kdy na n?jakém shromážd?ní nebo na poh?bu, kde jste poci?ovali lítost a plakali jste?
– stane se vám n?kdy, že plá?ete u televizního filmu, že cítíte slzy v o?ích?
– apoštol Pavel ?ekl, že máme plakat s pla?ícími a radovat se s radujícími – je to vlastnost slaboch?, že se p?izp?sobí nálad? druhých? O ?em to apoštol mluví? Nebo “správnej” chlap, správné d?v?e nikdy neplá?e?

Odkaz na pracovní list
12 David znovu králem - st
12 David znovu králem
Odkaz na píse?
Neskládejte v mocných nad?ji
Já cht?l bych, Bože m?j, mít srdce plné síly
Jednou budem dál, jednou budem dál, já vím
Ove?ky (SV198)
Odpus?, že dnes tak jako v?era
Ježíši, Pane m?j (BTS39)
Cílová skupina
Starší školní
Mladší školní
Katechetické cykly
Pozvání na cestu Starý zákon 2
Biblický odkaz (kat)
2 Samuelova 18,1–17
2 Samuelova 19,1–9